

Sygn. akt IX Ca 1042/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Wieczorkiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Jacek Barczewski, Agnieszka Żegarska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. A. (1)

przeciwko A. A. (2) i K. A.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 15 maja 2018 r., sygn. akt I C 354/18,

I. oddala apelację,

II. nie obciąża powoda na rzecz pozwanych kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Jacek Barczewski Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1042/18

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanej K. A. na swoją rzecz kwoty 10.000,-zł, a od pozwanego A. A. (2) kwoty 40.000,-zł tytułem zwrotu pożyczki. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że na przełomie lat 1999/2000 udzielił pozwanym pożyczki ww. wysokości. Umowa została zawarta w formie ustnej, a termin pożyczki został oznaczony w ten sposób, że zwrot miał nastąpić, gdy powód będzie w potrzebie. Obecnie powód znalazł się w trudnej sytuacji majątkowej, dlatego wystąpił o zwrot pożyczki.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani podali, że powód przekazał K. A. kwotę 10.000,-zł tytułem darowizny na jej

leczenie, a A. A. (2) nigdy nie otrzymał od powoda kwoty 40.000,-zł. Pozwani ponadto podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 15 maja 2018r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.817,-zł, zaś na rzecz pozwanego kwotę 3.617,-zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że:

- powód około 2000r. darował swojej byłej żonie pozwanej K. A. kwotę 10.000,-zł z przeznaczeniem na jej leczenie,
- w toku postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I Ns 477/01 o podział majątku małżonków powoda i pozwanej na rozprawie w dniu 12 maja 2003r., tj. powód i pozwana zgodnie potwierdzili, że kwota w wysokości 10.000,-zł została przekazana pozwanej na leczenie pozwanej,
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 4 września 2012r. w sprawie o sygn. akt I C 350/12 Sąd tamten oddalił powództwo o zapłatę kwoty 40.000,-zł w stosunku do pozwanego A. A. (2). W tamtej sprawie powód dochodził od pozwanego A. A. (2) zapłaty kwoty 40.000,-zł tytułem poczynionej na jego rzecz darowizny,
- w sprawie sygn. akt I C 2901/15 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Olsztynie powód dochodził od pozwanego zapłaty kwoty 40.000,-zł tytułem udzielonej pożyczki. Na rozprawie w dniu 3 grudnia 2015 r. powód oświadczył, że zmienia powództwo przeciwko pozwanemu A. A. (2). Tym samym wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę. Sąd uznał powyższą zmianę powództwa za bezskuteczną. Ostatecznie powód cofnął pozew w powołanej sprawie, zaś postępowanie zostało wobec powyższego umorzone,
- pismem z dnia 4 stycznia 2018r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 40.000,-zł, zaś pismem z dnia 10 stycznia 2018r. wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 10.000,-zł tytułem udzielonej pożyczki.

Mając to na uwadze Sąd Rejonowy uznał, że powód przekazał pozwanej K. A. kwotę 10.000,-zł tytułem darowizny, a nie tytułem pożyczki.

Według tego Sądu taki wniosek płynie z oświadczeń stron złożonych podczas postępowania o podział majątku wspólnego w sprawie I Ns 1477/10.

Odnośnie żądania zgłoszonego przez powoda wobec pozwanego A. A. (2) Sąd I instancji uznał, że powód w żaden sposób nie wykazał, aby przekazał pozwanemu kwotę 40.000,-zł, jako pożyczkę.

Według Sądu Rejonowego, z licznych postępowań sądowych powoda wynika, że powód zmieniał swoje stanowisko w tym zakresie. Najpierw domagał się zwrotu darowizny w kwocie 40.000,-zł, a następnie zadośćuczynienia w takiej samej wysokości.

Zdaniem Sądu I instancji z zeznań R. B. (1) złożonych w sprawie I Ns 1477/01 nie wynika fakt udzielenia pożyczki pozwanemu w wysokości 40.000,-zł.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy przyjął, że powództwo - stosownie do art. 6 kc – należy oddalić, jako nieudowodnione. O kosztach procesu Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając rozstrzygnięcie Sądu I instancji w całości.

Powód zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie:

1. art. 720 § 1 kc poprzez uznanie, że powód pozwanej (byłej żonie - osobie obcej) przekazał kwotę 10.000,-zł, jako darowiznę,

2. art. 888 § 1 kc poprzez jego zastosowanie i uznanie, że powód przekazał pozwanej - byłej żonie pieniądze bezpłatnie kosztem swojego majątku, podczas gdy wcześniej pozwana wyraźnie potwierdziła, że pieniądze otrzymała, ale nie wskazywała, że była to darowizna,

3. art. 233 § 1 kpc poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, poprzez błędną ocenę dowodów, w szczególności:

- zeznań złożonych przez świadka R. B. (2) w sprawie I Ns 1477/01, z których wprost wynika, że powód przekazał na rzecz pozwanego pieniądze, które ten przeznaczył między innymi na zakup samochodu;
- błędną ocenę zeznań pozwanej, co doprowadziło do bezpodstawnego przyjęcia przez Sąd, że strony nie łączyła umowa pożyczki na czas nieokreślony;
- błędną ocenę przedłożonych w sprawie listów, w szczególności listu od córki powoda K. F. z dnia 30 czerwca 2005 roku, z którego wprost wynika, że powód udzielił pozwanemu, tak jak innym dzieciom pożyczki na czas nieokreślony,
- pominięcie dowodu w postaci wykazu samochodów kupowanych i sprzedawanych przez pozwanego od 1999 roku, podczas, gdy pozwany wówczas nie posiadał własnych środków finansowych na dokonywanie takich transakcji,
- art. 217 § 2 kpc w zw. z art. 227 kpc poprzez pominięcie dowodu z zapytań do Urzędu Skarbowego w O. dotyczących wysokości dochodów uzyskiwanych przez pozwanych w latach 1998 - 2006, mających na celu wykazanie, że założeniem powoda było udzielenie pożyczek, które miały być zwrócone później, gdyż pozwani mieli taką możliwość,
- art. 328 § 2 kpc poprzez brak wskazania przyczyn, dla których dowodowi w postaci wykazu zakupionych przez pozwanego od 1999 roku pojazdów odmówił mocy dowodowej i go pominął;
- art. 102 kpc, poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powoda kosztami postępowania na rzecz pozwanych, w tym kosztami zastępstwa prawnego, podczas gdy zastosować można względem powoda zasadę słuszności przyjmując, że znajduje się on w sytuacji szczególnie trudnej majątkowo, co przemawia za nie obciążaniem go kosztami procesu w ogóle.

Mając powyższe na uwadze, powód wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kwot dochodzonych w pozwie;
2. zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu.

W odpowiedzi pozwani wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Kontrola instancyjna doprowadziła Sąd II instancji do przekonania, że ustalenia faktyczne i przyjęte rozstrzygnięcie prawne dokonane przez Sąd Rejonowy jest prawidłowe i odpowiada prawu. Wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustalenia i wywody zostały przeprowadzone na podstawie poprawnej analizy dowodów oraz podanej tam podstawy prawnej, których ocena nie wykazała błędów natury faktycznej, czy logicznej, jak również jurydycznej. Sąd I instancji wskazał, jakie fakty uznał za potrzebne do ukierunkowanego we wniosku i żądanego rozstrzygnięcia oraz na jakich przesłankach oparł swoją decyzję.

W konsekwencji ustalenia te i oceny Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, zwracając uwagę, że nie ma wobec tego potrzeby procesowej przeprowadzania na nowo w uzasadnieniu tego orzeczenia oceny każdego ze wskazanych wywodów, a wystarczy odnieść się do tych ustaleń i ocen, które zostały zakwestionowane w apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998r., III CKN 792/98 OSNC 1999 nr 4, poz. 83, z dnia 23 lipca 2015r., I CSK 654/14, Legalis nr 1325762, z dnia 11 maja 2016r., z dnia 26 stycznia 2017r., I CSK 54/16, Legalis nr 1591680, z dnia 15 lutego 2018r., I CSK 215/17, Legalis nr 1768192 i z dnia 4 grudnia 2018r., IV CSK 213/18, Legalis nr 1852711 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017r., I CSK 93/17, Legalis nr 1611995 i z dnia 31 stycznia 2018r., I CSK 222/17, Legalis nr 1754802).

W rozpoznawanej sprawie, powód domagał się zwrotu dwóch pożyczek udzielonych na przełomie 1999 i 2000r. pozwanej K. A. (w kwocie 10.000,-zł) oraz pozwanemu A. A. (2) (w kwocie 40.000,-zł).

Sąd I instancji oddalił powództwo w całości stwierdzając, że powód - stosownie do art. 6 kc - nie udowodnił swego roszczenia.

Już na wstępie wskazać należy, że Sąd Okręgowy całkowicie podziela taką ocenę.

Wszystkie okoliczności sprawy prowadzą bowiem do wniosku, że twierdzenia powoda o udzieleniu pozwanym pożyczki zostały wykreowane na potrzeby niniejszego postępowania.

Powód - w celu wykazania roszczenia wobec pozwanej K. A. - na etapie postępowania apelacyjnego wskazał, że ocenia materiał dowodowy przez Sąd I instancji w tym zakresie jest nielogiczna i sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego.

W momencie udzielenia pożyczki (1999/2000r.), powód i pozwana byli wiele lat po rozwodzie. Z tego też względu - przynajmniej według apelacji - nielogicznym jest założenie, że powód przekazał kwotę 10.000,-zł osobie obcej tytułem darowizny.

Ponadto, według powoda, pozwana K. A. nigdy nie wskazała, że otrzymała od powoda darowiznę, a jedynie potwierdziła przyjęcie od byłego męża kwoty 10.000,-zł.

Powyższe argumenty podniesiono w apelacji przy zarzucie naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 720 § 1 kc i art. 888 § 1 kc.

Odnosząc się do tego wskazać należy, że powód domagając się od małżonki 10.000,-zł tytułem zwrotu pożyczki, nie może poprzestać na wskazaniu, iż roszczenie jest zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Powód powinien udowodnić (za pomocą dokumentów, czy też zeznań świadków bądź innych środków dowodowych), że strony zawarły umowę pożyczki i doszło przekazania pozwanej K. A. kwoty 10.000,-zł z obowiązkiem zwrotu.

Tymczasem powód takich dowodów nie zaoferował, a pozew w tym zakresie był oparty jedynie na jego niczym niepotwierdzonych twierdzeniach samego powoda.

Na rozprawie przeprowadzonej w sprawie o podział majątku wspólnego (I Ns 1477/01) byli małżonkowie, a strony niniejszego postępowania, oświadczyli, że powód przekazał pozwanej na podjęcie leczenia kwotę 10.000,-zł (k. 132).

Na podstawie treści tego oświadczenia nie można jednoznacznie stwierdzić, czy A. A. (3) „przekazał” K. A. kwotę 10.000,-zł tytułem pożyczki, czy też tytułem darowizny.

Jednakże z uzasadnienia orzeczenia w sprawie I Ns 1477/01 wynika, że Sąd Rejonowy (obecny przy złożeniu oświadczeń) potraktował przekazanie kwoty 10.000,-zł, jako darowiznę na rzecz pozwanej (koperta na k. 132).

W protokole znalazło się bowiem stwierdzenie, że „obie strony zgodnie przyznały, iż uczestnik (A. A. (1)) darował jej (K. A.) kwotę 10.000,-zł.

W toku postępowania o podział majątku wspólnego, powód nie domagał się zresztą rozliczenia przedmiotowej sumy pieniężnej.

Pozostałe okoliczności sprawy potwierdzają, że powód początkowo traktował kwotę 10.000,-zł, jako przekazaną tytułem umowy darowizny w celu pomocy byłej małżonce.

W żadnym z zakończonych wcześniej postępowań sądowych (I Ns 1477/01, I C 350/12 i I C 221/14), powód nie wskazywał, aby kwota 10.000,-zł stanowiła pożyczkę udzieloną pozwanej K. A..

W aktach niniejszej sprawy, nie ma natomiast żadnego dowodu potwierdzającego wersję o przekazaniu pozwanej kwoty 10.000,-zł tytułem pożyczki.

W konsekwencji, wobec przedstawionych argumentów Sąd odwoławczy uznał, że powód -stosownie do art. 6 kc - nie udowodnił roszczenia wobec pozwanej K. A., dlatego zarzuty naruszenia art. 720 § 1 kc i art. 888 § 1 kc zostały uznane za bezzasadne.

Powód - w celu wykazania roszczenia wobec pozwanego A. A. (2) - na etapie postępowania apelacyjnego wskazał, że jego roszczenie potwierdza: treść listu jego córki K. F. z dnia 30 czerwca 2005r. i zeznania świadka R. B. (2) złożone w sprawie I Ns 1477/01.

Ponadto w ocenie powoda, Sąd Rejonowy bezpodstawnie pominął dowody w postaci wykazu samochodów kupowanych i sprzedanych przez pozwanego od 1999r. i z zapytań do Urzędu Skarbowego dotyczących wysokości dochodów uzyskiwanych przez pozwanych w latach 1998 - 2006.

Powyższe argumenty podniesiono w apelacji przy zarzucie naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 kpc.

Sąd Okręgowy pragnie wyjaśnić, że do skutecznego postawienia tego zarzutu skarżący obowiązany jest wykazać, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Dopóki więc skarżący nie wykaże istotnych błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności czy też bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadzą do wniosków odmiennych, dopóty nie można uznać, że sąd naruszył art. 233 § 1 kpc Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999r., III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124) podkreślił, że same nawet bardzo poważne wątpliwości, co do trafności oceny dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, jeśli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 kpc nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez Sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska.

Należy w tym miejscu podkreślić, że strona, która chce podważyć swobodną ocenę dowodów nie może ograniczyć się do przedstawienia własnej oceny nawet, jeśli jest ona przekonywująca.

Zdaniem Sądu II instancji wszelkie zarzuty powoda w tym zakresie stanowią klasyczną polemikę ze stanowiskiem przyjętym przez Sąd Rejonowy.

Treść zarzutów i ich rozwinięcie w uzasadnieniu apelacji świadczą jedynie o przekonaniu strony o innej niż przyjął sąd doniosłości dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

Odnosząc się dalej do ww. kwestii należy uznać, że K. F. w liście z dnia 30 czerwca 2005r. faktycznie wskazała, żeby powód „zapomniał o oddaniu pieniędzy przez A.”, ponieważ „on (pozwany) tych pieniędzy teraz nie ma” (list w kopercie na karcie 131).

Jednakże z treści listu nie wynika, o jakie pieniądze (z jakiego tytułu: darowizna czy pożyczka) i w jakiej wysokości chodzi.

Z tego też względu, omawiany list w żaden sposób nie może potwierdzić wersji zdarzeń forsowanej w niniejszym postępowaniu przez powoda.

Natomiast świadek R. B. (2) w żadnym miejscu nie zeznał, aby powód przekazał pozwanemu kwotę 40.000,-zł. Świadek wskazał jedynie, że powód kupił pozwanemu samochód (zeznania w kopercie na k. 132)

W tych warunkach należy zanuć, że na podstawie zeznań R. B. (2) nie sposób więc ustalić, czy powód przekazał pozwanemu jakąkolwiek kwotę pieniężną. Świadek faktycznie wskazał, że powód kupił synowi samochód. Jednakże z zeznań nie wynika już, za jaką kwotę zakupiono samochód i jakie były w tym zakresie ustalenia między stronami (czy była to umowa darowizny, czy też forma „pożyczki”).

W tej sytuacji należy uznać, że twierdzenia powoda przedstawione w apelacji, przedstawiają dowolną i subiektywną ocenę zeznań R. B. (2), a powód podjął próbę takiej interpretacji zeznań świadka, która po prostu pasuje do jego wersji wydarzeń.

Z kolei zaświadczenie dotyczące liczby posiadanych przez pozwanego A. A. (2) samochodów w latach 1999 - 2000, nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (k. 4)

Z tego zaświadczenia wynika jedynie, że w tym okresie na nazwisko pozwanego było zarejestrowanych pięć samochodów osobowych i jeden motocykl. Natomiast dokument ten nie zawiera danych dotyczących ceny i daty kupna tych pojazdów.

Zresztą powód nawet nie wskazał, jaki samochód z widniejących w omawianym zestawieniu zakupił dla syna.

W aktach sprawy znajdują się pisma powoda złożone w sprawie I C 350/12 (w przedmiocie zwrotu darowizny).

W piśmie z dnia 15 lutego 2013r. powód wskazał, że nie jest w stanie określić, czy pieniądze przekazane synowi stanowiły formę darowizny czy też pożyczki (k. 66). Z kolei w piśmie z dnia 20 lutego 2013r. przyznał, że nie ustalał z dziećmi terminu oraz obowiązku spłaty (k. 67).

Z powyższego wynika, że jeżeli powód przekazał pozwanemu jakąkolwiek kwotę pieniężną, to na pewno nie była to umowa pożyczki.

Ponadto należy uznać, że materiał dowodowy zaoferowany przez powoda nie pozwala zresztą ustalić, jaką kwotę i pod jakim tytułem przekazał swemu synowi.

Przechodząc do ostatniego zarzutu apelacji powoda należy wskazać, że Sąd II instancji przyjął, że nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 102 kpc.

Powód wniósł kolejną sprawę przeciwko pozwanym, a pozwani podjęli działania mające na celu obrony swoich racji, co wiązało się z wydatkami.

Zasadę kosztów niezbędnych i celowych, zobowiązującą stronę przegrywającą do zwrotu przeciwnikowi procesowemu tylko tych poniesionych faktycznie kosztów procesu, jakie były niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony określają przepisy art. 98 i art. 99 kpc.

Nie ulega wątpliwości, że dochody powoda są niewielkie, jednakże wszczynając kolejne postępowanie przeciwko pozwanym, powinien liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów procesu.

Podstaw do zastosowania art. 102 kpc należy poszukiwać w konkretnych okolicznościach danej sprawy przekonujących o tym, że w danym wypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika

byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Należą do nich zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące stanu majątkowego strony, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, w świetle których uzasadniona jest ocena, że chodzi o przypadek szczególnie uzasadniony. Natomiast sam stan majątkowy, czy sytuacja finansowa strony nie stanowi okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od kosztów procesu w pełnym zakresie, w tym także od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony - całkowicie lub częściowo - od kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to nie uzasadnia to zwolnienia takiej strony od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, który je poniósł.

W tych warunkach Sąd odwoławczy uznał, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji o kosztach procesu było prawidłowe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację powoda na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 102 kpc, ponieważ obciążenie powoda kosztami procesu za drugą instancję nie jest celowe. Obciążenie powoda kosztami procesu za pierwszą instancję w łącznej kwocie 5.400,-zł, stanowi wystarczającą dolegliwą sankcję za wszczynanie po raz kolejny procesu, bez posiadania odpowiednich środków dowodowych.

Jacek Barczewski Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska